

artistes

Hem quedat per trobar-nos a la casa que Dolors Puigdemont i Espuña (Amer, 1950) té al mig de la població de les Preses. No és la seva residència habitual, però cada vegada hi passa més temporades, sobretot en els mesos menys freds. És una casa al centre del poble, que havia estat dels avis i d'on guarda molt bons records d'infància. La seva filla arquitecta n'ha fet una restauració molt encertada i respectuosa, de manera que conserva trets d'abans amb totes les comoditats d'ara. Davant de la casa hi ha el massís imponent del Puigsacalm, una muntanya màgica i molt estimada per la gent del país, ja que és un poema de colors variants i contrastos de llum al llarg del dia. El perfil del Puigsacalm és omnipresent en les altes valls fluvials de la Garrotxa.

Dolors Puigdemont,

l'entorn cultiva l'interior

JOAN SALA > Text

SALVADOR COMALAT I
RICARD DIEZ > Fotos

>> Flux silent. 1995. Pintura acrílica sobre fusta, 120 x 330 cm. Exposició «Batecs i fluxos» a les Bernardes, Salt, 2011.

>> «Penjar d'un fil», 2007-2011. Malla de ferro electrogalvanitzada, motors giratoris, llum, planxes de fusta de 330 cm de diàmetre pintades. 160 × 180 cm de diàmetre, dos de 200 × 160 cm de diàmetre, 160 × 160 × 160 cm, 110 × 130 cm de diàmetre, 120 × 120 × 120 cm, i 90 × 90 × 90 cm. Exposició «Cossos» al Tinglado 2, Tarragona, 2014.

Encara que va néixer a la comarca de la Selva, quan tenia pocs mesos va anar a viure amb els avis materns a les Preses, i aquí hi va passar els primers anys de vida. Rememora (més pel que li han explicat i per alguna fotografia que hi ha a casa seva que pels records que en conserva) que de molt petita ja dibuixava amb un bastó sobre la terra i la sorra dels carrers del poble que encara no estaven asfaltats, i quan tenia un dibuix fet, hi passava el peu per esborrar-lo i continuar fent nous grafismes. La vida dels anys cinquanta a la població era tot placidesa, i més per a una criatura que gaudia de tota la llibertat del món per anar a buscar flors i plantes, per apropar-se al riu a veure crancs i peixos, moltes i falgueres, o per escoltar els ocells que niaven sota el ràfec de les cases veïnes.

Aquests records que té emmagatzemats en el més profund del seu ser han estat la font principal d'inspiració durant tots els anys posteriors. Encara

que hagi viscut molts anys a Barcelona i a altres poblacions del seu entorn, on ha tingut els estudis de pintura i on ha fet la major part de la seva producció plàstica, assegura que, quan pinta, mentalment sempre és a les Preses i amb les vivències que en recorda, les flors bosqueroles i les llavors, els capvespres quan el cel queda rogenic i el sol es pon darrere de les serralades que rodegen el poble; unes escenes que són sempre en el seu imaginari.

Va fer l'ingrés al col·legi de les Carmelites Vedrunes de Girona i en aquesta escola hi va passar interna els set anys d'aquests estudis. Era una bona alumna i va saber simultaniejar el batxillerat superior amb la carrera de magisteri, dins de l'Església, de manera que als disset anys ja ho havia acabat tot. Va estar un any fent classes al CLA d'Amer, on ensenyava matemàtiques i ciències naturals, i els alumnes que va tenir en aquella època li recorden els magnífics dibuixos naturalistes que els feia a la pissarra.

Un noi que estudiava belles arts li va

Encara que ha viscut a Barcelona i a diverses poblacions del seu entorn, assegura que, quan pinta, mentalment sempre és a les Preses

parlar d'aquests estudis, i va veure clar que el seu futur l'havia d'encaminar cap aquesta direcció. Durant l'any que va tornar a les Preses per cuidar la seva àvia, va aprofitar per anar a l'Escola de Belles Arts d'Olot per preparar-se per tal d'ingressar a la Facultat de Belles Arts. Aquí hi va fer la carrera, i recorda els temes que pintava, començant per les natures mortes i més tard evolucionant cap a altres llenguatges. És conscient de la gran influència que va tenir

en la seva pintura el coneixement de l'obra de Tàpies. A partir de llavors va fer molta obra amb una estètica informalista i molt matèrica, en què abundaven les textures volumètriques.

Un nou llenguatge plàstic

Ha tingut problemes respiratoris des de molt jove, i l'asma li comportava diverses limitacions. I una de les importants era precisament treballar amb dissolvents i pols de marbre i altres matèries semblants per aconseguir els volums dels seus quadres.

Diverses circumstàncies personals i el coneixement de filosofies taoistes i budistes, de molta actualitat als anys noranta, la van empènyer a iniciar un canvi en el seu llenguatge plàstic que va anar evolucionant progressivament. Va passar de pintar matèric

sobre fustes i teles a entrar en el món pausat i tranquil de fer suaus incisions sobre paper japonès d'arròs.

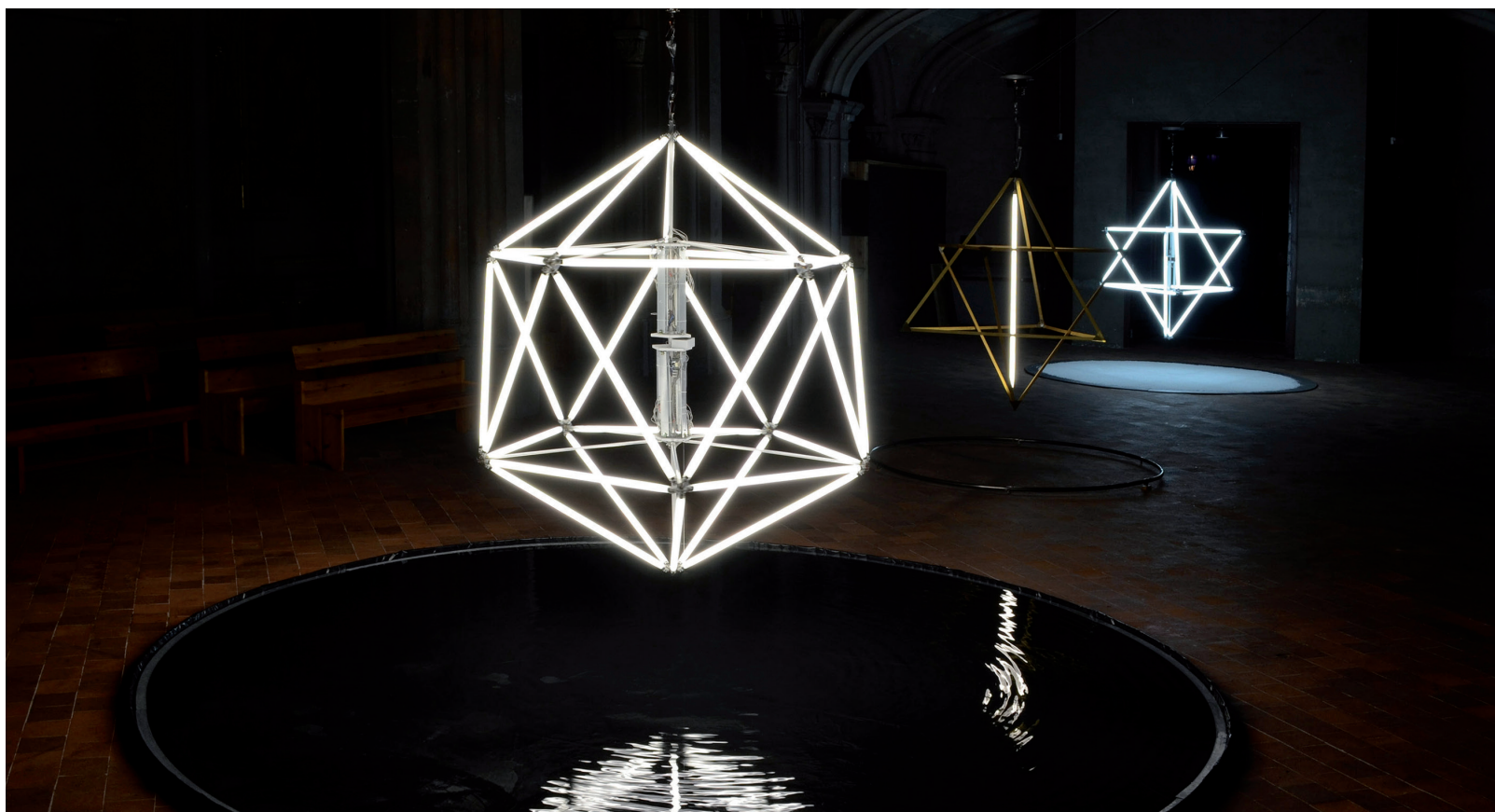
Mullava el paper en l'aigua de midó de fer bullir l'arròs, de manera que hi podia fer forats amb els dits i incisions, i separar-ne les fibres (que canviaven la textura original) i, finalment, hi passava, suaument, unes pinzellades de color. El resultat són unes obres transparents de gran subtileza, de dimensions considerables (sovint properes als dos metres), que presenta perfectament emmarcades dins uns metacrilats, que és la manera que es poden aguantar i mostrar en un espai expositiu.

Després van venir les teles de lli, que treballava pacientment i de les quals anava separant les trames i traient fils per aconseguir textures noves, des-

construint, doncs, la tela inicial. Una altra sèrie són les embastes amb fils sobre el paper, amb les quals, tot interconnectant-les, obté uns relleus. Reivindica el món femení, el cosir, els fils, les teles, un món al qual se sent lligada tant per afecte com per ideologia reivindicativa.

Les cinc imatges que acompanyen el text il·lustren els materials emprats al llarg dels quaranta anys de treball, i la Dolors ha prioritzat les obres que s'havien mostrat en exposicions a les comarques gironines.

Ha fet moltes instal·lacions d'una vistositat considerable. A Tarragona l'any 2014 va presentar «Cossos», en una exposició al Tinglado 2 titulada «Penjar d'un fil», en què unes figures fetes en malla de ferro electrogalvanitzada rodaven contínuament pro-

Submergia el paper japonès en l'aigua de midó, i on hi feia forats amb els dits, incisions, en separava les fibres i, finalment, hi posava color. El resultat són unes obres transparents de gran subtileza

>> Icosaedre i aigua, Tetraedre i foc, Mer Ka Ba, 2012-2015. *Fluorescents, transformadors, barres de fusta daurades. 200 x 200 cm. Exposició «Foc d'aigua» al festival Lluèrnia d'Olot, 2015.*

pulsades per motors. Eren la representació del seu espai interior, l'aura simbòlica del cos, l'hàbitat o la natura.

En l'edició del 2015 del festival Lluèrnia va presentar, a l'interior de l'església dels escolapis d'Olot, «Foc d'aigua», tres cossos platònics que rodaven, penjats al mig de la nau, i amb les arestes fluorescents. La incorporació de la llum i, per tant, de les ombres, són un element plàstic de primer ordre. Un dels cossos era l'icosaedre, col·locat sobre un basal d'aigua, fet que produïa unes imatges de llums que es reflectien no només a l'aigua, sinó també a les parets del temple. El segon cos platònic era un tetraedre, col·locat sobre foc, i el tercer eren uns octaedres encaixats (anomenats Mer Ka Ba, en homenatge a la pintora Hilma af Klint), penjats sobre un munt de sal.

Últimament ha tornat a treballar amb paper i amb restes de la poda dels jardins de l'entorn de casa seva. Ha emprat molts materials i continua experimentant amb materials nous.

El vessant professional

L'ensenyament ha estat molt important tant per a ella com per a molts dels seus companys de carrera. Comenta que creien que l'educació havia de canviar el món en sintonia amb l'ideari d'ideologies esquerranes amb les quals se sentia perfectament identificada. Es va dedicar a l'ensenyament «en cos i ànima», fent servir una expressió seva. Va fer oposicions i li van donar plaça a Tauste, a Saragossa, on només va estar-se un curs, enyorada del seu país. L'any següent va poder tornar a Barcelona, primer a l'institut Milà i Fontanals i després al Joanot Martorell, d'Esplugues. Va organitzar exposicions amb obres dels alumnes als passadissos del centre, en sales municipals o en espais de les associacions de veïns, procurant fer una pedagogia activa que motivés els alumnes. Feia sortides culturals amb els nois, visitaven centres d'interès i manifestacions d'avantguarda. Es trobava sovint amb companys de carrera que havien seguit un procés professional semblant al seu, i intercanviaven experiències, proposaven activitats i, en definitiva, s'enriquien mútuament. Els ensenyants que ha tingut el país durant anys han estat d'una gran qualitat humana i professional. Gràcies a ells s'ha aconseguit situar l'educació a un ni-

vell molt alt, tot i les mancances de tot tipus que s'han hagut de patir. En tot això, els ensenyaments artístics hi han contribuït de manera significativa.

Per saber-ne més

www.dolorspuigdemont.es

>> *A dalt*, Tàlems de l'ànima abraçant el claustre, 1997-2017. Aquarel·la sobre paper japonès manipulada. Quatre peces de 65 × 65 × 226 cm. Exposició «Interconnexions, 30 anys de papers» a Sant Joan de les Abadesses, 2018.

>> *A baix*, Arbre d'aigua, 2003. Llum i roba de lli manipulada. 300 × 140 cm de diàmetre. Instal·lació a la X Exposició de Flors a les Bernardes, Salt, 2010.